

Archeologisch onderzoek dijkversterking Belfeld

januari 2025

Masamen

Waterschap
Limburg
Maasp voor sterke dijken

RAAP

Delen van de dijk bij Belfeld in de gemeente Venlo worden verbeterd zodat ze voldoende veilig zijn voor de toekomst. Vanwege de geplande ingrepen om de dijk te versterken is ook archeologisch onderzoek nodig. Vanaf 20 januari 2025 wordt een opgraving uitgevoerd. In deze flyer leest u meer over het archeologisch onderzoek.

Onderzoekslocatie in de dijkvakken 1 & 2.

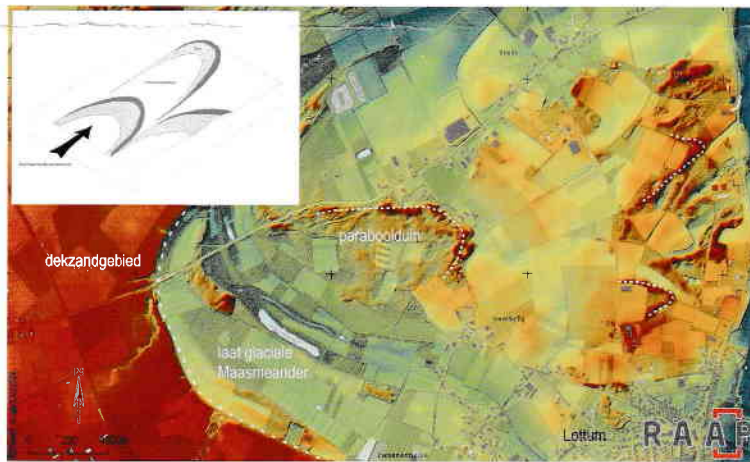
De Maas in het verleden

Door de tijd heen heeft de Maas een grote aantrekkingskracht gehad op de mens. Zo zorgde de rivier voor stromend water en voedselbronnen (zoals vis en gevogelte) en mogelijkheden voor transport. Tegelijkertijd had de Maas haar kuren. Net als vandaag de dag waren er regelmatig overstromingen. Het gevecht tegen het water is dus niet nieuw. De oplossing die mensen bedachten om daarmee om te gaan, is door de eeuwen heen wel veranderd. Tegenwoordig bouwen we dijken om ons te beschermen, maar in het verleden zochten mensen vooral hoger gelegen gronden op die minder vaak overstromden.

Duinen langs de Maas

Voor het dijkversterkingsproject Belfeld zijn al diverse archeologische vooronderzoeken uitgevoerd. Hieruit bleek dat in bepaalde delen, de dijksecties 1 & 2, een zogenoemde rivierduin in de ondergrond aanwezig is. Deze duin is ontstaan tijdens de koude perioden van de laatste ijstijd (115.000 -10.000 jaar geleden). Toen viel de rivier tijdelijk droog en kon de wind vat krijgen op het beddingzand. Hierdoor zijn langs de Maas parabolachtige duinen ontstaan: ze hebben de vorm van een halve maan. In latere perioden zette de Maas tijdens overstromingen weer zand en klei af op de rivierduin: die bouwde daardoor geleidelijk uit.

Zo ontstond een hoger gelegen duinkop in het landschap. Deze werd uiteindelijk zo hoog dat hij steeds minder vaak overstroomde. Dat maakte deze rivierduin voor mensen in de prehistorie interessant om er (tijdelijk) te gaan wonen.

Voorbeeld van de vorming van paraboolduinen langs de Maas bij Lottum.

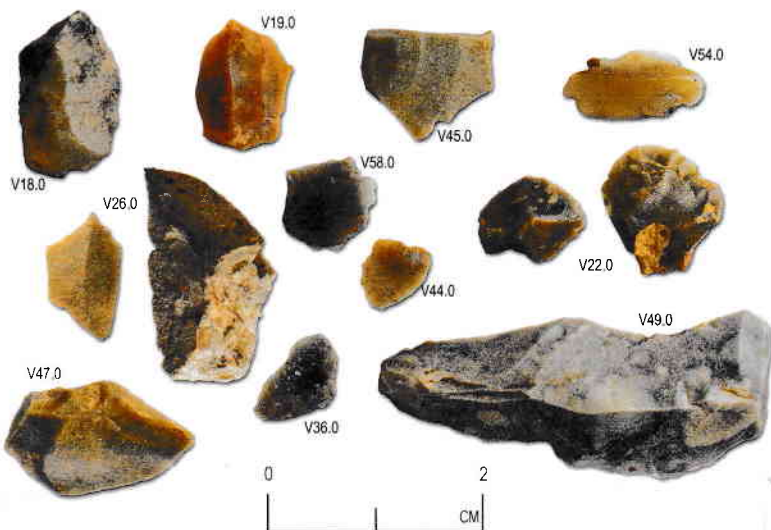
In de afgelopen 1000 jaar is de Maas weer actiever geworden. De rivier zette opnieuw lagen sediment af, waardoor het oorspronkelijk reliëf gemaskeerd raakte. De verhoging is daardoor in het veld nu nauwelijks meer herkenbaar.

Impressie van voorgaand archeologisch onderzoek: proefsleuven en boringen.

Vuursteen en aardewerk

Tijdens het onderzoek vanwege de verlegging van een persleiding in de dijksecties 1 & 2 troffen archeologen fragmenten aardewerk en vuursteen aan. Het materiaal dateert uit de overgang van het neolithicum naar de bronstijd, uit omstreeks 2000 voor Chr. Om te bekijken of er toen inderdaad mensen gewoond hebben op de rivierduin, heeft RAAP in opdracht van MaaSamen nader onderzoek gedaan in delen van het dijktracé (dijksecties 1 & 2 en 4 & 5). Hieruit kwam bij de dijksecties 1 & 2 opnieuw een brede spreiding van vuursteen en ook aardewerk aan het licht. Het lijkt vooral te gaan om bewerkingsafval. Denk aan splinters vuursteen die overblijven bij het maken van werktuigen

Een selectie van het aangetroffen vuursteen.

zoals pijlpunten en schrabbers. De vondsten bevestigden de resultaten van eerder onderzoek dat ter hoogte van dijksecties 1 & 2 menselijke activiteiten plaatsvonden aan het einde van het neolithicum en/of het begin van de bronstijd. Daarnaast is er (voornamelijk) aardewerk uit de middeleeuwen gevonden.

Unieke kans

De vraag is nu: hebben er permanent mensen gewoond op de rivierduin, of waren zij hier tijdelijk en af en toe? Dat is nog niet helemaal duidelijk. Op de vruchtbare lössgronden in Zuid-Limburg waren de eerste boeren al vanaf circa 5000 voor Chr. actief. Maar op de zandgronden - zoals hier in Venlo - ligt de definitieve overgang van rondtrekkende jager-

Archeologisch proefsleuvenonderzoek in Belfeld.

verzamelaars naar landbouwers pas later in het neolithicum (circa 2500-2000 voor Chr.). Hoe dit proces precies verliep, is nog altijd wat vaag. Dit komt onder meer doordat vindplaatsen uit die periode niet vaak worden aangetroffen. De vindplaats op de dijksecties 1 & 2 is dan ook een uitgelezen kans om daarover meer te weten te komen. Niet alleen om inzicht te krijgen in een cruciale fase van de menselijke geschiedenis (voordat deze resten definitief verdwijnen door de geplande bodemingrepen), maar vooral ook inzicht in hoe mensen in deze periode omgingen met de Maas en waterveiligheid.

Opgraving en voortgang

Om de archeologische informatie veilig te stellen voordat de nieuwe dijk wordt gegraven, zal vanaf 20 januari 2025 een opgraving plaatsvinden. Deze archeologische opgraving wordt uitgevoerd door RAAP en zal ongeveer 4 tot 5 weken duren. Tijdens de opgraving zullen wij u samen met aannemerscombinatie MaaSamen op de hoogte houden van de voortgang en de vondsten.

